

# VLAAMSE COMMISSIE ONROEREND ERFGOED

ADVIES VCOE 2016|018 VAN 10 MAART 2016

OVER DE VOORLOPIGE BESCHERMING ALS ARCHEOLOGISCHE SITE VAN HET ROMEINS CASTELLUM OP HET LOVELD TE AALTER, NAAR AANLEIDING VAN DE ADVIESVRAAG VAN MINISTER GEERT BOURGEOIS VAN 22 JANUARI 2016

*De Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, rechtsgeldig samengesteld, brengt op 10 maart 2016 volgende advies uit:*

1. De VCOE ontving op 22 januari 2016 een adviesvraag van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed over de voorlopige bescherming als archeologische site van het Romeins castellum op het Loveld in Aalter.

De VCOE vindt het positief dat een uitgebreid dossier voor advies werd voorgelegd aan de commissie. De commissie spreekt zich in voorliggend advies uit over de documenten in het kader van de voorlopige bescherming met name (a) het ministeriële besluit tot voorlopige bescherming, (b) de fotoregistratie, (c) het afbakeningsplan en (d) het beschermingsvoorstel.

2. De commissie erkent de erfgoedwaarden van het Romeins castellum in Aalter. Dit Romeinse legerkamp kende tussen de 1<sup>ste</sup> en 3<sup>de</sup> eeuw drie militaire occupatiefases, gevolgd door een civiele nederzettingfase of mogelijks een vierde militaire fase. Het is het enige kamp in zandig Vlaanderen dat zo vroeg geplaatst kan worden. In combinatie met de aangetoonde functie als castellum maakt dit de site zeer zeldzaam. Gezien de ligging in een tijdens de Romeinse periode relatief dichtbevolkte regio kan de site eveneens als representatief worden beschouwd. De exacte contouren of afmetingen van het kamp zijn tot op heden nog niet gekend. Verscheidene veldprospecties, vondstmeldingen, werfcontroles en opgravingen vlakbij of in de omgeving van het Loveld toonden echter wel al uitvoerig de archeologische rijkdom van de site aan. Zo werden onder meer de resten van een dubbele kampgracht, de funderingen van een torengedouw en een Romeinse waterput aangetroffen, alsook allerlei kleinere archeologische sporen zoals aardewerk en afbraakmateriaal. Het bodemarchief is goed bewaard en kan waardevolle informatie aanleveren over de oprichting, inrichting en organisatie van een Romeins castellum.

De commissie ondersteunt aldus artikel 1 van het ministerieel besluit waarin vastgelegd wordt dat het Romeins castellum wordt beschermd als archeologische site. De commissie staat tevens positief ten aanzien van de voorgestelde afbakening zoals vastgesteld op het bijgevoegd plan van het ministerieel besluit.

3. Artikel 2 van het ministerieel besluit verwijst naar de archeologische waarde die de bescherming verantwoordt en beschrijft uitvoerig de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen die de site typeren.

Vanuit het oogpunt van een geïntegreerde benadering van onroerend erfgoed, stelt de commissie de vraag in welke mate de opname van andere erfgoedwaarden het beschermingsbesluit zou kunnen versterken. De commissie stelt onder meer vast dat de site een hoge wetenschappelijke waarde heeft. De site kan bijdragen aan een beter begrip van de sociaal-economische en politiek-militaire situatie in de regio tijdens de Romeinse tijd. Als getuige van een tijd- en regio gebonden menselijk gedrag heeft de site tevens culturele waarde.

4. De beheersdoelstellingen zijn opgenomen in artikel 3 van het beschermingsbesluit. De bescherming beoogt in de eerste plaats het behoud van het archeologisch erfgoed in situ. In het kader daarvan dienen ingrepen in de bodem dieper dan 30 à 35 centimeter vermeden te worden. Specifiek voor de delen gelegen in parkgebied wordt een maximaal behoud in situ nagestreefd. Voor de delen gelegen in woongebied of woonparken stelt de beheersvisie voorop dat ingrepen in de bodem tot een absoluut minimum beperkt moeten worden. Tot slot wordt ook het behoud van de visuele waarneembaarheid van de site vanuit het zuiden en het zuidwesten als beheersdoelstelling vooropgesteld. De commissie ondersteunt deze beheersdoelstellingen.
5. In artikel 4 wordt ingegaan op de voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van de te beschermen archeologische site. De commissie kan de opgesomde voorschriften ondersteunen.
6. Artikel 5 geeft een overzicht van de toelatingsplichtige handelingen binnen de te beschermen archeologische site. De commissie vindt het positief dat de generieke en specifieke toelatingsplichten zijn afgestemd op de beheersvisie.
7. Tot slot wenst de commissie nog enkele technische bemerkingen te formuleren bij het inhoudelijk dossier:
  - Op pagina 3 en 4 wordt de fasering van de grachten besproken. De commissie meent dat hierbij onvoldoende geduid wordt waarop de vermelde dateringen gebaseerd zijn. Aangezien de hele fasering van het castellum aan de datering en fasering van de kampgrachten wordt opgehangen, dient dit beter onderbouwd te worden. Bij de bespreking van de grachtenfasering kan voor de volledigheid ook verwezen worden naar figuur 3 van bijlage E die een profieldoorsnede geeft van het meerfasige, dubbele grachtensysteem. De fasering kan in het onderschrift bij deze figuur kort toegelicht worden.
  - Op pagina 3 en 7 (alsook in het ministerieel besluit op pagina 2) is er sprake van het perceel 588 waar de dubbele noordwestelijke kampgracht werd gedetecteerd. Het is onduidelijk of het hier gaat om perceel 588D, 588E, 588F of 588G.
8. Op basis van bovenstaande opmerkingen geeft de commissie een gunstig advies.

Namens de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed,

Michiel Deweydt  
Voorzitter